

NIVI-rapport 2014:9

Innbyggerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for Re kommune

Utarbeidet på oppdrag av Re kommune

Av Geir Vinsand og Magne Langset

respons

FORORD

NIVI Analyse har i samarbeid med Respons Analyse gjennomført en innbyggerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for Re kommune. Undersøkelsen er gjennomført i et representativt utvalg av befolkningen over 16 år og omfatter 600 spurte. Formålet har vært å måle innbyggernes tilhørighet til ulike geografiske områder og hvilken geografisk retning kommunen bør orientere seg i det videre arbeid med kommunereformen.

Undersøkelsen er utviklet i samarbeid med administrasjonen i Re kommune. Tilnærmingen bygger på tilsvarende undersøkelser som NIVI og Respons har gjennomført i flere andre kommuner. Prosjektet er gjennomført i perioden oktober-november 2014. Kontaktperson hos oppdragsgiver har vært rådmann Trond Wifstad.

NIVI er ansvarlig for alle analyser av innsamlet materiale. Respons Analyse ved Idar Eidset har vært ansvarlig for datainnsamling og statistiske kjøringer. Ansvarlige konsulenter i NIVI har vært Geir Vinsand (prosjektleader) og Magne Langset.

Oslo, 20.november 2014

INNHOLD

HOVEDPUNKTER	3
1 OM UNDERSØKELSEN	5
1.1 Bakgrunn.....	5
1.2 Metodisk tilnærming.....	5
1.3 Oversikt over temaer i undersøkelsen.....	7
1.4 Erfaringer fra intervjuingen	7
1.5 Rapportering	7
2 INNBYGGERNES TILHØRIGHET	8
3 SERVICEADFERD	12
4 INTEGRASJON PÅ ARBEIDSMARKEDET	15
5 AVISLEsing	17
6 VIKTIGHET AV Å BLI EN DEL AV EN STØRRE KOMMUNE.....	18
7 GEOGRAFISK ORIENTERING AV KOMMUNEN	19
8 BEHOV FOR GRENSEREGULERING	21
9 HOLDNING TIL KOMMUNESAMMENSLUTNING	22

Hovedpunkter

Fra innbyggerundersøkelsen i Re kan det pekes på minst tre viktige funn. For det første gis det bred støtte til at Re kommune bør gå i retning av Holmestrand og Hof dersom kommunesammenslutning blir aktuelt. For det andre mener et flertall av innbyggerne at Re kommune bør holdes samlet i det videre arbeid med kommunereformen. For det tredje er innbyggerne i dag delt omtrent på midten i spørsmålet om det bør gjennomføres en kommunesammenslutning. Undersøkelsen kan sammenfattes i følgende hovedpunkter:

1. Sterkest tilhørighet til lokalt bostedsområde

I undersøkelsen svarer tre fjerdedeler av innbyggerne at de har stor tilhørighet til lokalt bostedsområde. Den lokale tilhørigheten er sterkest i Ramnes, Våle og Fon, der rundt 80 prosent av innbyggerne svarer at de har stor tilhørighet til lokalt bostedsområde. I Revetal og Vivestad svarer rundt 70 prosent det samme, mens i Undrumsdal er bare vel 60 prosent som oppgir at de har stor tilhørighet til lokalt bostedsområde.

2. Stor tilhørighet til Re kommune

Et klart flertall på 68 prosent av innbyggerne svarer at de har stor tilhørighet til Re kommune. Kommunetilhørigheten er i dag på samme nivå som i Sande kommune (69 prosent) og vesentlig høyere enn for eksempel i Svelvik (56 prosent). Tidligere målinger tyder på at tilhørigheten til Re kommune har vært voksede over tid etter kommunesammenslutningen i 2002. I dag er tilhørigheten til kommunen sterkest i de sentrale delene av kommunen dvs. Revetal, Ramnes, Våle og Fon. Tallene for Undrumsdal og særlig Vivestad ligger betydelig lavere. I Vivestad svarer omtrent like mange at de har stor tilhørighet til Andebu som til Re kommune.

3. En tredjedel har stor tilhørighet til Tønsberg

Tallene totalt for kommunen tyder på at innbyggerne har gjennomgående liten tilhørighet til alle aktuelle nabokommuner med unntak for Tønsberg. Av alle spurte svarer en tredjedel av innbyggerne at de har stor tilhørighet til Tønsberg, varierende fra rundt 20 prosent i Våle og Vivestad til 47 prosent i Undrumsdal. Tilsvarende tall i forhold til Holmestrand og Horten ligger på syv-åtte prosent for alle spurte.

4. Uvanlig sterk fylkestilhørighet

Tilhørigheten til Vestfold fylke ligger høyt i alle deler av Re kommune og er på nivå med tilhørigheten til egen kommune. Tilsvarende er også funnet i tidligere målinger og den sterke fylkestilhørigheten i deler av Vestfold er spesiell i landssammenheng.

5. Lite handelslekkasje for dagligvarer

Svarene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til hjemkommunen når det gjelder større innkjøp av dagligvarer. Hele 86 prosent av alle spurte svarer at de benytter tilbud i Re kommune for slike innkjøp. Svarene må ses i lys av at Revetal er bygd opp som et sterkt handelssenter som bidrar til uvanlig lite handelslekkasje til nabokommunene når det gjelder dagligvarer.

6. Tønsberg er byen for uteliv og kultur

Bildet er vesentlig forskjellig når det gjelder bruk av utested, cafe eller restaurant, der bare 24 prosent av innbyggerne svarer at de vanligvis bruker tilbud i Re kommune. Tønsberg er utebyen for en majoritet av innbyggerne, mens andelen som bruker Horten og Holmestrand ligger på bare fire-fem prosent. Blant de unge under 30 år svarer 82 prosent at de bruker Tønsberg i forbindelse med uteliv. Når det gjelder kulturtilbud som ikke finnes i Re kommune, er det enda mindre tvil om hvem av byene innbyggerne forholder seg til. En

majoritet på 61 prosent svarer at Tønsberg er kulturbyen, mens kun noen få prosent svarer de bruker kulturtildel i Holmestrand og Horten.

7. Størst pendling til Tønsberg

Hovedtallene for Re tilsier at den største pendlerstrømmen på omkring 30 prosent av de yrkesaktive går sørover mot kommuner som Tønsberg, Stokke og Sandefjord, mens i underkant av 20 prosent pendler nordover inkludert Horten. Re er dermed i dag sterkest koplet til bo- og arbeidsmarkedet rundt Tønsberg, men samtidig er kommunen delt mellom flere bo- og arbeidsmarkeder.

8. Tønsberg blad dominerer

I undersøkelsen er det spurt om hvilken lokal- eller regionavis innbyggerne leser. Tallene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til Tønsberg Blad, som leses av 78 prosent av innbyggerne, dernest ReAvisa som har en leserandel på 36 prosent. I undersøkelsen svarer 14 prosent at de leser Jarlsberg Avis og seks prosent oppgir at de leser Gjengangeren. Av tallene for de ulike bostedskretsene framgår det at Tønsberg Blad står sterkt i alle deler av kommunen.

9. Flertallet vurderer ny og større kommune som lite viktig

I undersøkelsen svarer 58 prosent at de anser det som lite eller ikke viktig at Re kommune blir en del av en ny og større kommune i framtiden. Innbyggerne i Vivestad skiller seg ut ved at et flertall i denne kretsen mener at det er viktig at det skjer en endring.

10. Klar preferanse for 3k-alternativet

Hovedtallene for hele kommunen tyder på en klar preferanse for 3k-alternativet sammen med Holmestrand og Hof dersom kommunesammenslutning blir aktuelt. I undersøkelsen peker 43 prosent på Re, Holmestrand og Hof, åtte prosent peker på Re og Horten, 17 prosent på Re, Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme, mens 21 prosent peker på løsninger der andre kommuner inngår. Nærmere analyse tyder på at den samlede støtten til Tønsberg som retningsvalg ligger på 20 prosent, mens et flertall på 53 prosent ser for seg løsninger uavhengig av Tønsberg. Kretstallene tilsier at 3k-alternativet sammen med Hof og Holmestrand prioriteres som retningsvalg i alle deler av kommunen unntatt Vivestad, hvor det er delte oppfatninger.

11. Flertall for å holde kommunen samlet

På spørsmål om behov for grenseregulering, mener et flertall at Re kommune bør oppdre som en samlet geografisk enhet ved en evt. kommunesammenslutning. I undersøkelsen er det funnet ut at 11 prosent av alle innbyggerne peker på behov for grenseregulering for Vivestad, mens kun noen få prosent peker på at dette kan være aktuelt for Våle, Ramnes eller Undrumsdal. I Vivestad krets svarer 42 prosent av innbyggerne at de ser behov for grenseregulering, mens 49 prosent ikke ser behov for endring.

12. Delt holdning til kommunesammenslutning i dag

I undersøkelsen svarer 44 prosent at de i dag er imot kommunesammenslutning, 41 prosent er for og 15 prosent er usikre på spørsmålet. I Vivestad er det et klart flertall for kommunesammenslutning, mens i Undrumsdal er det flere som er for enn som er imot sammenslutning. I alle øvrige kretser er bildet delt med sterkest motstand i Våle der 50 prosent av innbyggerne i dag er imot kommunesammenslutning.

1 Om undersøkelsen

1.1 Bakgrunn

Regjeringen har tatt initiativ til en nasjonal kommunereform som innebærer at alle landets kommuner skal vurdere alternativer til dagens kommuneinndeling. Re kommune har som del av sin pågående prosess vedtatt å gjennomføre en innbyggerundersøkelse for å kartlegge innbyggernes geografiske tilhørighet og oppfatninger av retningsvalg for kommunen. Undersøkelsen bygger på tilsvarende undersøkelser som nylig er gjennomført i 10 andre kommuner, herunder bl.a. Svelvik og Sande i Vestfold. Det er foretatt tilpasninger i spørreskjema og utvalgsplan i samarbeid med oppdragsgiver.

NIVI Analyse og samarbeidspartner fra Respons Analyse har erfaring fra flere liknende lokal- og kretsbaserte undersøkelser om geografisk integrasjon og kommunestruktur. I tillegg til undersøkelsene i Sande, Svelvik, Vanylven og syv kommuner på Fosen, gjelder det bl.a. en undersøkelse i Røyken kommune i 2005¹ og en tilsvarende undersøkelse i syv kommuner på Nedre Romerike i 2004². Disse gir på noen områder interessant referanseinformasjon til foreliggende undersøkelse for Re kommune. Når det gjelder innbyggernes tilhørighet til egen kommune, foreligger referansedata fra en rekke lokaldemokratiundersøkelser som ble gjennomført på slutten av 1990-tallet for Kommunaldepartementet.

1.2 Metodisk tilnærming

Innbyggerundersøkelsen i Re kommune har vært lagt opp på følgende måte:

- Det er gjennomført til sammen 600 intervjuer med personer over 16 år i kommunen. Intervjuene er gjennomført på telefon i perioden 3-15.november 2014
- Utvalget er trukket tilfeldig fra tilgjengelige telefonregister og består av 30 prosent på fasttelefon og 70 prosent på mobiltelefon. Intervjuene fordeler seg på følgende seks forskjellige bostedsområder i kommunen: Revetal(156), Ramnes(109), Våle(146), Fon(32), Undrumsdal(82) og Vivestad(76). I intervjuingen ble innbyggere i Vivestad prioritert av hensyn til data med best mulig utsagnskraft for denne spesielle kretsen.
- Til sammen er 5335 telefonnummer brukt i undersøkelsen. Under intervjuingen blir status for alle oppringninger registrert på en liste over ulike utfall eller frafallsgrunner. Disse kan grovt sett deles inn i ubesvarte telefoner, nekt og intervju. I totalen på 5335 nummer, har vi tatt bort telefonnummer som vi fikk feilmelding på av typen ikke lenger i bruk etc. Etter intervjuingen var avsluttet var 4299 telefonnummer ubesvart. Av disse var 2802 nummer falt ut på stratifisering, noe som betyr at vi hadde fylt opp kvoten for alder eller område som disse numrene tilhørte. Stratifisering blir brukt for å sikre at alle aldersgrupper blir tilnærmet riktig representert. På basis av mobilabonnentens alder lar vi være å ringe disse hvis aldersgruppen de tilhører, er oppfylt. Kategorien ubesvart inneholder også personer vi har vært i kontakt med som vi har avtalt å ringe senere, men som vi ikke fikk snakket med igjen før målsettingen om 600 intervju var oppfylt. I 436 tilfeller opplevde vi svarnekt, dvs. at vedkommende ikke ønsket å delta i undersøkelsen. Sammenlignet med vanlige befolkningsundersøkelser er nektandelen svært lav, noe som vitner om høy svarvillighet i befolkningen.
- Resultatene er vektet i forhold til kjønns- og alderssammensetningen i kommunen. Det er i tillegg foretatt vekting etter lokalt bostedsområde for resultater for kommunen i sin helhet.

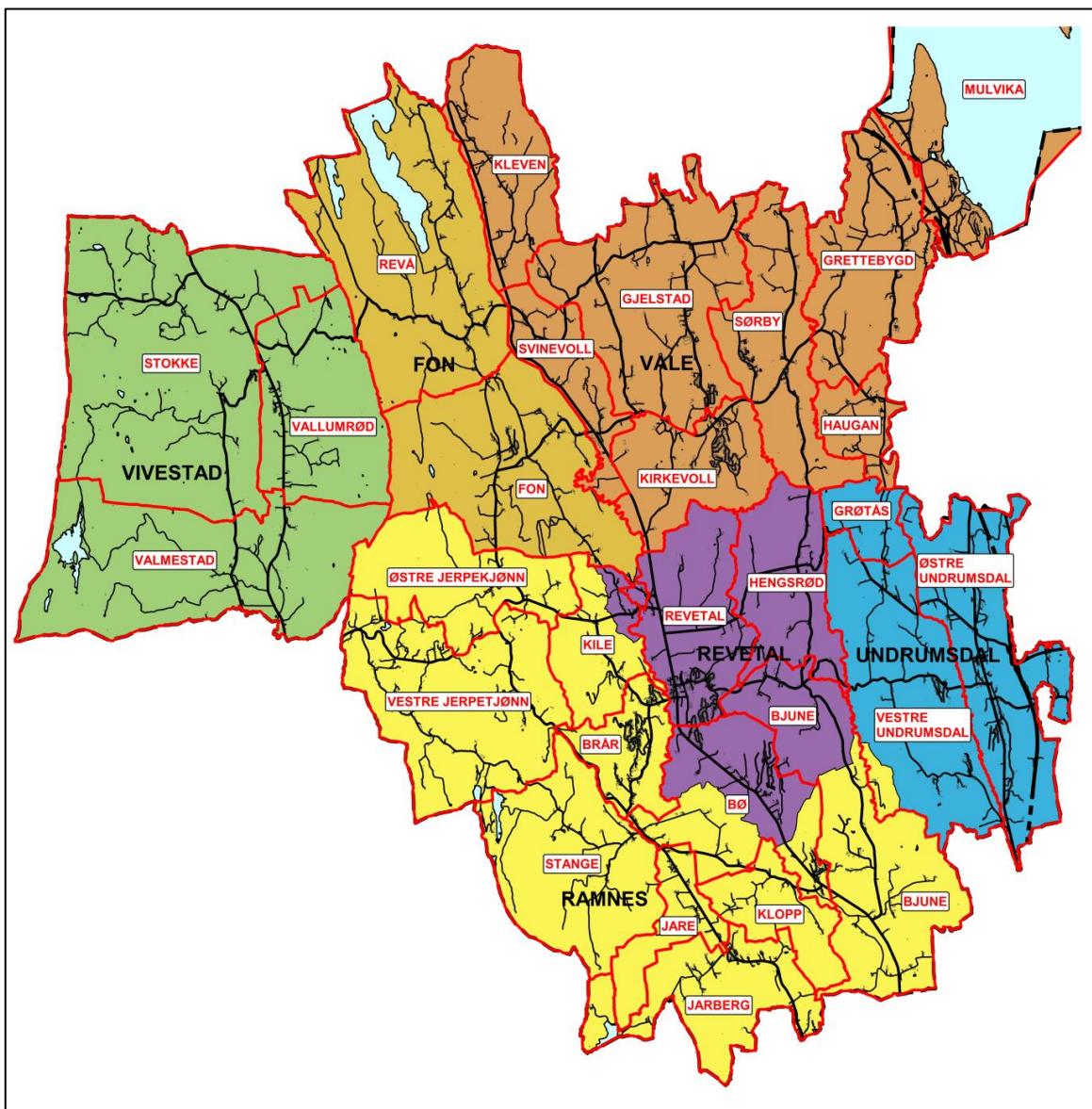
¹ Borgerundersøkelse om fremtidig utbyggingsmønster og kommunestruktur. Røyken kommune. Agendarap. nr.5241. 2005.

² Borgerundersøkelse om lokaldemokrati og kommunenes fremtid. SNR. Agendarapport nr. 4821. 2004.

I undersøkelsen brytes alle hovedtallene ned på de seks faste underområder/kretser i kommunen, hhv. Revetal, Ramnes, Våle, Fon, Undrumsdal og Vivestad jf. oversiktskart nedenfor. I deler av analysen opereres det også med en finere inndeling av to av de aktuelle bostedsområdene, hhv. Ramnes og Våle. Det må tas forbehold om usikre tall som følge av små utvalgsstørrelser. Det gjelder særlig for Fon og ytterligere nedbrytninger innenfor Ramnes og Våle, som kun er egnet til å gi indikasjoner på mulige lokale forskjeller i innbyggernes vurdering.

Resultatene for hele kommunen må tolkes innenfor feilmarginer på +/-2,4-4,1 prosentpoeng for hovedfrekvensene ved henholdsvis en 10/90 og 50/50 svarfordeling. Feilmarginene for de seks underområdene i kommunen er som følger:

- Revetal: +/- 4,5 – 7,5 prosentpoeng
- Ramnes: +/- 5,4 – 9,1 prosentpoeng
- Våle: +/- 4,7 – 7,8 prosentpoeng
- Fon: +/- 9,7 – 16,2 prosentpoeng
- Undrumsdal: +/- 6,2 – 10,3 prosentpoeng
- Vivestad: +/- 6,1 – 10,1 prosentpoeng

Figur 1.2 Valgkretser og grunnkretser for Re kommune. Kilde: Re kommune

1.3 Oversikt over temaer i undersøkelsen

I undersøkelsen er det stilt spørsmål om følgende tema:

- Tilhørighet til lokalt bostedsområde, Re kommune, Hof, Holmestrand, Sande, Horten, Tønsberg, Andebu og Vestfold fylke
- Serviceadferd, herunder hvor innbyggerne vanligvis får dekket sine behov for hhv. større innkjøp av dagligvarer, utedest, cafe eller restaurant, samt kulturtilbud som ikke finnes i egen kommune
- Integrasjon på arbeidsmarkedet dvs. om arbeidsplassen ligger i Re kommune, nærmeste nabokommuner eller et annet sted
- Avislesing, herunder hvilken lokal- eller regionavis man leser
- Viktighet av å bli en del av en ny og større kommune i framtiden
- Geografisk orientering av kommunen dersom kommunenesammenslutning blir aktuelt dvs. 3k-alternativet Re, Holmestrand og Hof, Re og Horten, Re sammen med Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme eller en løsning der andre kommune inngår
- Holdning til oppdeling av kommunen ved en eventuell kommunenesammenslutning
- Holdning til kommunenesammenslutning
- Bakgrunnsopplysninger om respondentene, herunder kjønn, alder, utdanning, yrkesaktivitet, bosted og botid i kommunen

1.4 Erfaringer fra intervjuingen

I denne undersøkelsen ble det etter anmodning fra kommunen tatt med ytterligere et spørsmål som hadde som formål å måle innbyggernes holdning til et flertallsvedtak i kommunestyret om prioritert hovedretning for kommunen dvs. 3k-alternativet sammen med Hof og Holmestrand. Spørsmålet fikk en uheldig utforming som ikke var dekkende for kommunestyrets vedtak og det ble derfor i samråd med oppdragsgiver bestemt at spørsmålet skulle utelates fra analyse og rapportering. Det aktuelle spørsmålet ble stilt til slutt i undersøkelsen og har ikke kunnet påvirke de øvrige delene av undersøkelsen.

Videre ble det underveis i intervjuingen rapportert om at noen var blitt forsøkt intervjuet flere ganger. Det kan forklares med at det kan ha vært personer i utvalget som er registrert med både fasttelefon og mobiltelefon, evt. at samme person har tilgang til flere mobiltelefoner. Vi har registrert 12 personer som har oppgitt at de har vært intervjuet tidligere når vi har tatt kontakt. Disse er selvfølgelig ikke intervjuet pånytt. I tillegg er det viktig å opplyse at i intervjuusystemet (NIPO), blir alle telefonnummer som vi oppnår et intervju på automatisk blokkert for flere oppringninger. Det er således ikke mulig å bli intervjuet på samme telefonnummer flere ganger. I denne undersøkelsen er det gjort grundig utvalgsarbeid med sikte på kontroll for dubletter eller andre tekniske feil i utvalgstrekkingen.

Ut fra tilbakemelding fra intervjuavdelingen er det med unntak fra det utelatte spørsmålet ikke identifisert andre feilkilder eller svakheter som kan være egnet til å svekke undersøkelsens representativitet eller utsagnskraft.

1.5 Rapportering

Undersøkelsen er rapportert gjennom denne kommentarrapporten fra NIVI Analyse. I kommentarrapporten er alle hovedtall og aktuelle nedbrytninger på undergrupper analysert og oppsummert. Det er i tillegg utarbeidet en tabellrapport med nedbrytninger på aktuelle bakgrunnsvariabler fra Respons Analyse. Alle dokumenter er oversendt oppdragsgiver elektronisk.

2 Innbyggernes tilhørighet

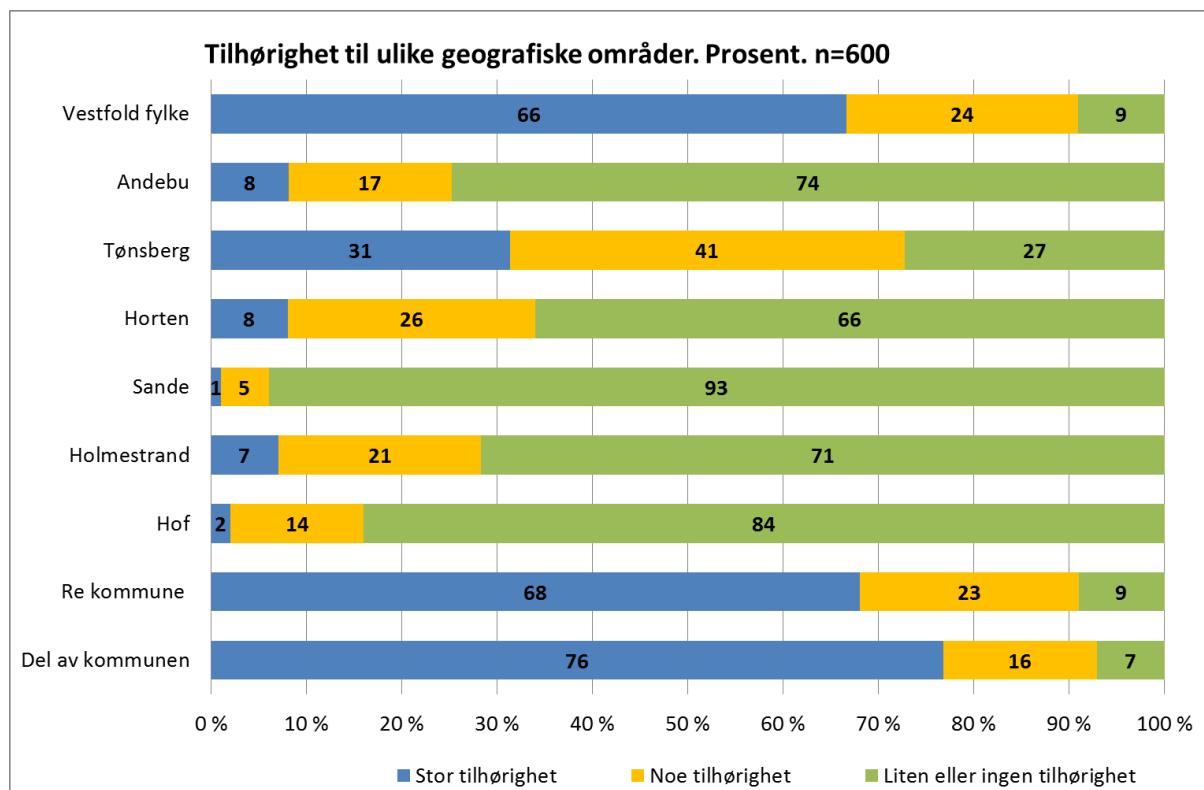
Tidligere undersøkelser har vist at befolkningens tilhørighet til ulike geografiske områder er sterkere jo nærmere og mer lokale områdene er. Tilhørigheten til lokalsamfunnet og kommunen er vanligvis vesentlig sterkere enn til regioner og fylker.

Innbyggernes geografiske tilhørighet er interessant å se i sammenheng med botid i kommunen og mobilitet på arbeidsmarkedet. I undersøkelsen svarer 13 prosent at de har bodd i kommunen kortere enn fem år, 22 prosent i 6-15 år, 20 prosent i 16-25 år, mens 43 prosent har bodd i Re kommune i mer enn 15 år. Det betyr at det er betydelig inn- og utflytting i kommunen. Når det gjelder arbeidsmarkedet, oppgir et flertall på 60 prosent av de yrkesaktive at de har sin arbeidsplass utenfor Re kommune. Retningen på arbeidspendlingen er nærmere omtalt i kap.4.

I undersøkelsen har vi spurta innbyggerne om tilhørighet til følgende geografiske områder:

- Lokalt bostedsområde (tettsted, boligfelt, lokalt område)
- Re kommune
- Hof
- Holmestrand
- Sande
- Horten
- Tønsberg
- Andebu
- Vestfold fylke

På spørsmålene var det mulig å svare ”stor tilhørighet”, ”noe tilhørighet” eller ”liten eller ingen tilhørighet”, samt ”ikke sikker”.

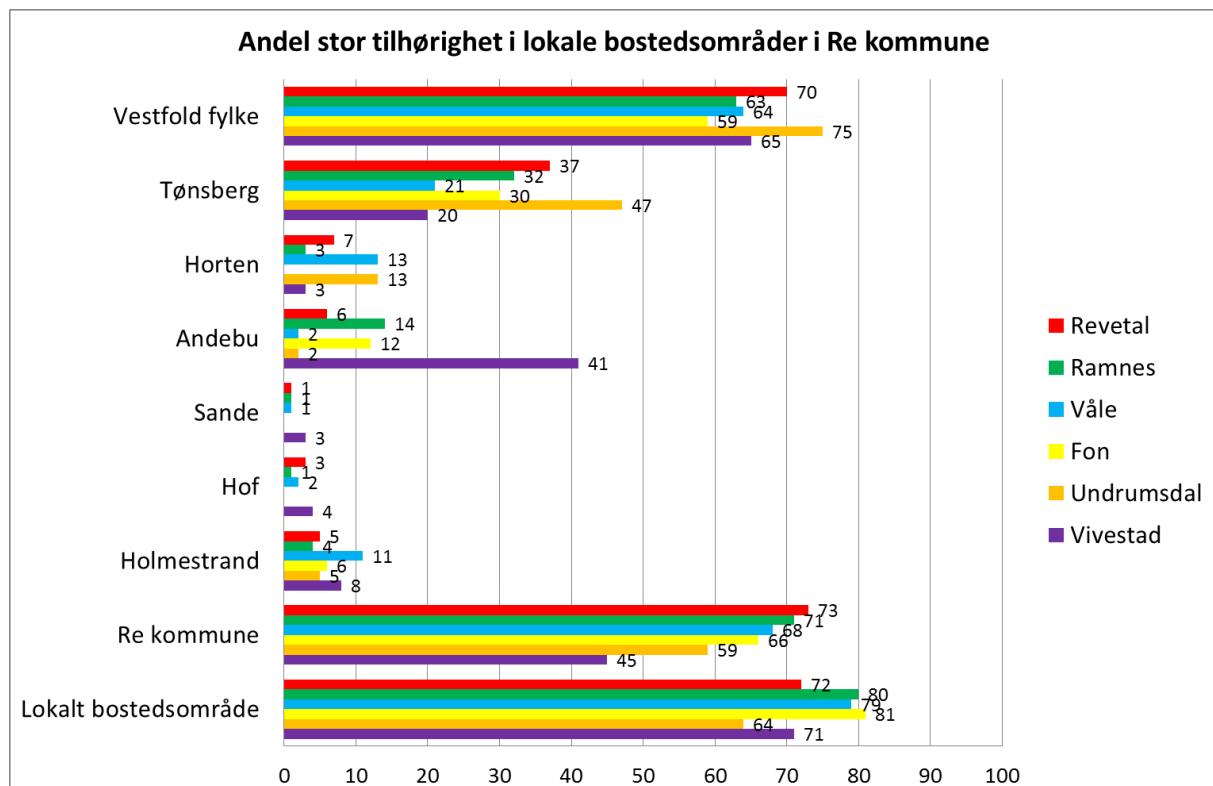
Figur 2.1 Innbyggernes tilhørighet til ulike geografiske områder. Prosent. n=600

Som forventet har innbyggerne størst tilhørighet til det lokale bostedsområdet, hvor 76 prosent svarer at de har «stor tilhørighet», tett fulgt av Re kommune hvor også et klart flertall på 68 prosent av innbyggerne svarer det samme. Kretstallene tilsier at tilhørigheten til lokalt bostedsområde er størst i Ramnes, Våle og Fon, der rundt 80 prosent av innbyggerne svarer at de har stor tilhørighet til det lokale bostedsområdet. I Revetal og Vivestad svarer rundt 70 prosent det samme, mens i Undrumsdal er det bare vel 60 prosent som oppgir at de har stor tilhørighet til lokalt bostedsområde.

Et klart flertall på 68 prosent av innbyggerne svarer at de har stor tilhørighet til Re kommune. Det er et høyt tall sammenliknet med andre kommuner, både sammenliknet med hva som er målt i 10 andre kommuner i 2014 og i forhold til referansetall fra tidligere målinger i en rekke andre kommuner, jf. figurene nedenfor. Tilhørigheten til Re kommune ligger i dag på samme høye nivå som i Sande kommune (69 prosent) og vesentlig høyere enn for eksempel i Svelvik (56 prosent).

Tidligere målinger tyder på at tilhørigheten til Re kommune har vært voksende over tid etter kommunesammenslutningen i 2002. I forbindelse med evalueringen av sammenslutningen i 2005 ble det gjennomført en innbyggerundersøkelse der 49 prosent svarte at de hadde stor tilhørighet til nye Re kommune. I samme måling oppga hhv. 55 og 62 prosent at de fortsatt hadde stor tilhørighet til tidligere Ramnes og Våle kommuner.

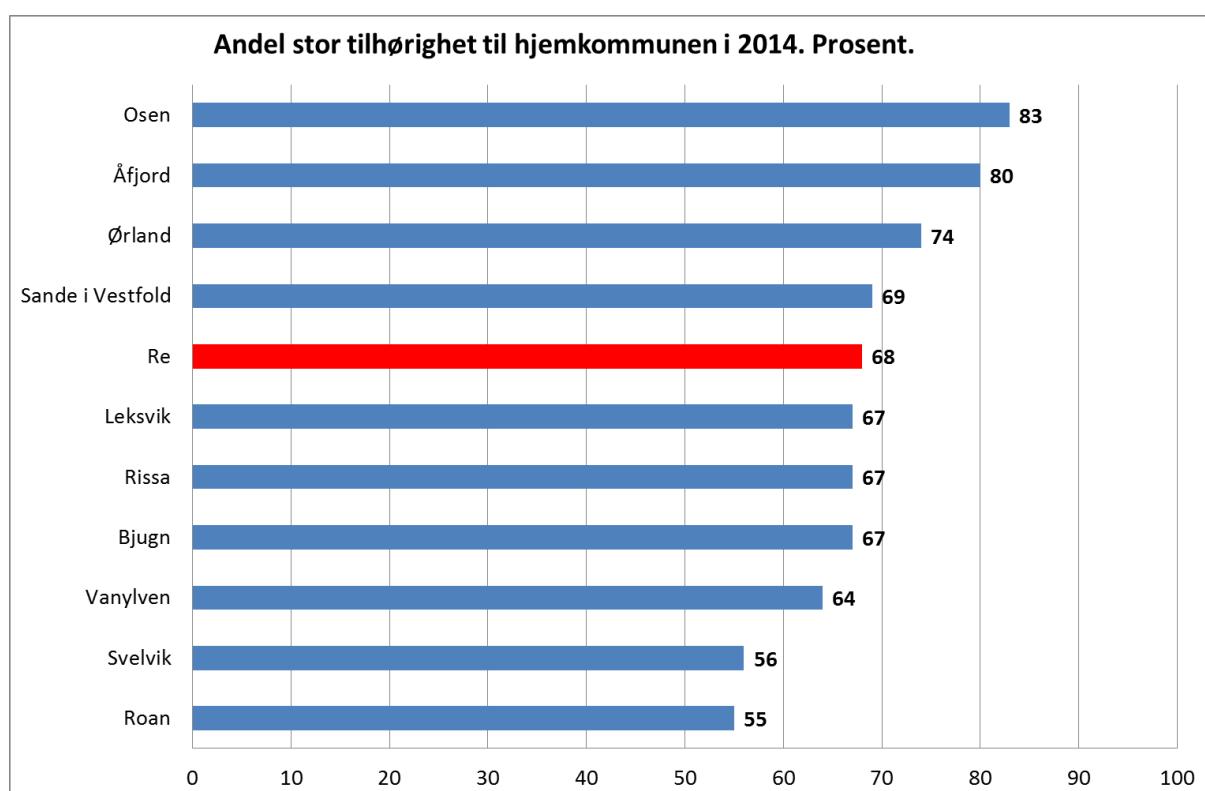
Undersøkelsen tyder på at det er relativt store variasjoner i tilhørigheten til Re kommunen i de ulike delene av kommunen. Av figuren nedenfor går det fram at tilhørigheten til Re kommune er sterkest i de sentrale delene av kommunen rundt kommunesenteret dvs. Revetal, Ramnes, Våle og Fon. Tallene for Undrumsdal og særlig Vivestad ligger betydelig lavere. I Vivestad er det omtrent like mange som har stor tilhørighet til Andebu som til Re kommune.

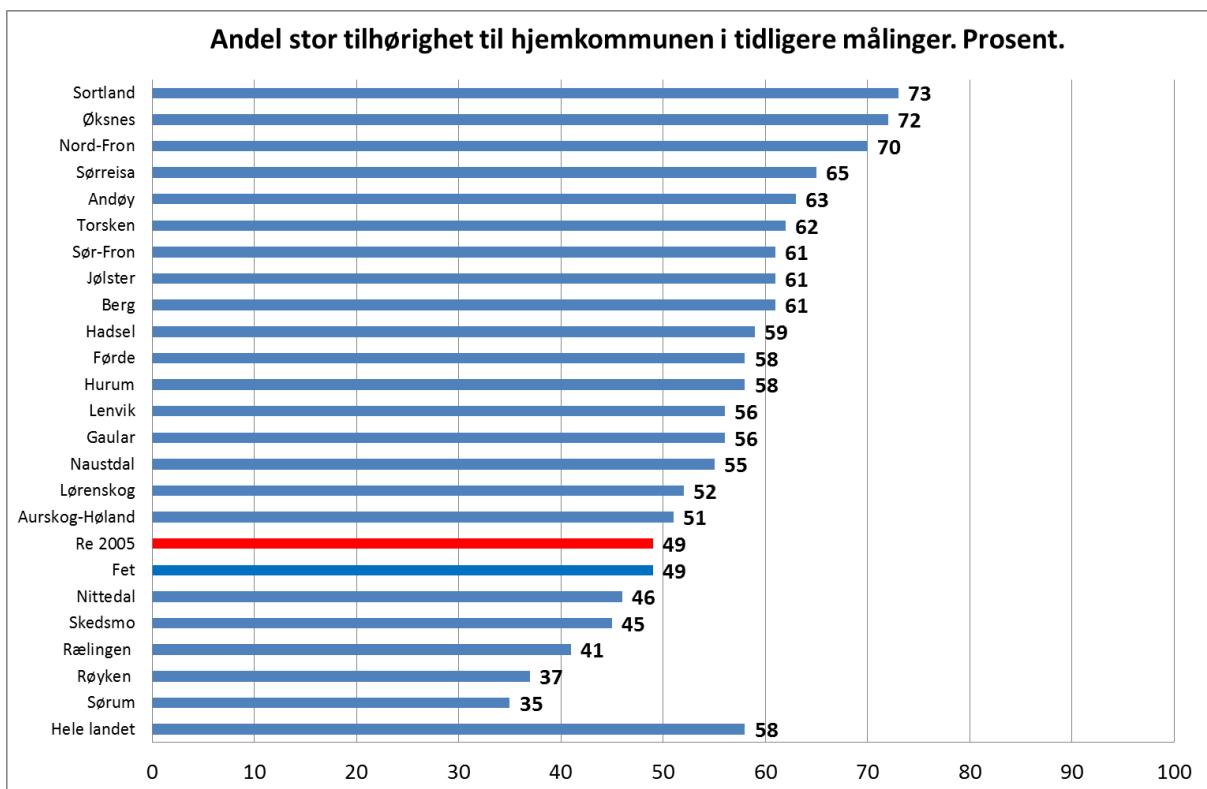
Figur 2.2 Tilhørighet til ulike geografiske områder. Kretsbaserte tall. Prosent. n=156 for Revetal, 109 for Ramnes, 146 for Våle, 32 for Fon, 82 for Undrumsdal og 76 for Vivestad.

Tallene totalt for kommunen tyder på at innbyggerne har gjennomgående liten tilhørighet til alle aktuelle nabokommuner med unntak for Tønsberg. Av alle spurte svarer en tredjedel av innbyggerne at de har stor tilhørighet til Tønsberg, varierende fra rundt 20 prosent i Våle og Vivestad til 47 prosent i Undrumsdal. Tilsvarende tall i forhold til Holmestrand og Horten ligger på syv-åtte prosent for alle spurte. Høyeste andel stor tilhørighet til Holmestrand ligger på bare 11 prosent i Våle og tilsvarende 13 prosent i Våle og Undrumsdal i forhold til Horten.

Tilhørigheten til Vestfold fylke ligger høyt i alle deler av Re kommune og framstår som det sterkeste regionale tilhørighetsområdet blant innbyggerne, når vi ser bort fra tilhørighet til egen kommune. Tilhørighet til Vestfold er på nivå med tilhørigheten til kommunen og i Undrumsdal og Vivestad faktiske sterkere til fylket enn til hjemkommunen. Tilsvarende er også funnet i tidligere målinger og den sterke fylkestilhørigheten i deler av Vestfold er spesiell i landssammenheng.

*Figur 2.3 Andel av innbyggerne som har oppgitt stor tilhørighet til hjemkommunen i 2014.
Kilde: NIVI og Respons*

Figur 2.4 Andel av innbyggerne som har oppgitt stor tilhørighet til hjemkommunen i målinger fra 1998, 2004 og 2005, inkl. tall for hele landet (1998). Kilde: NIVI og Respons.

Fra øvrige bakgrunnstall kan vi trekke ut følgende:

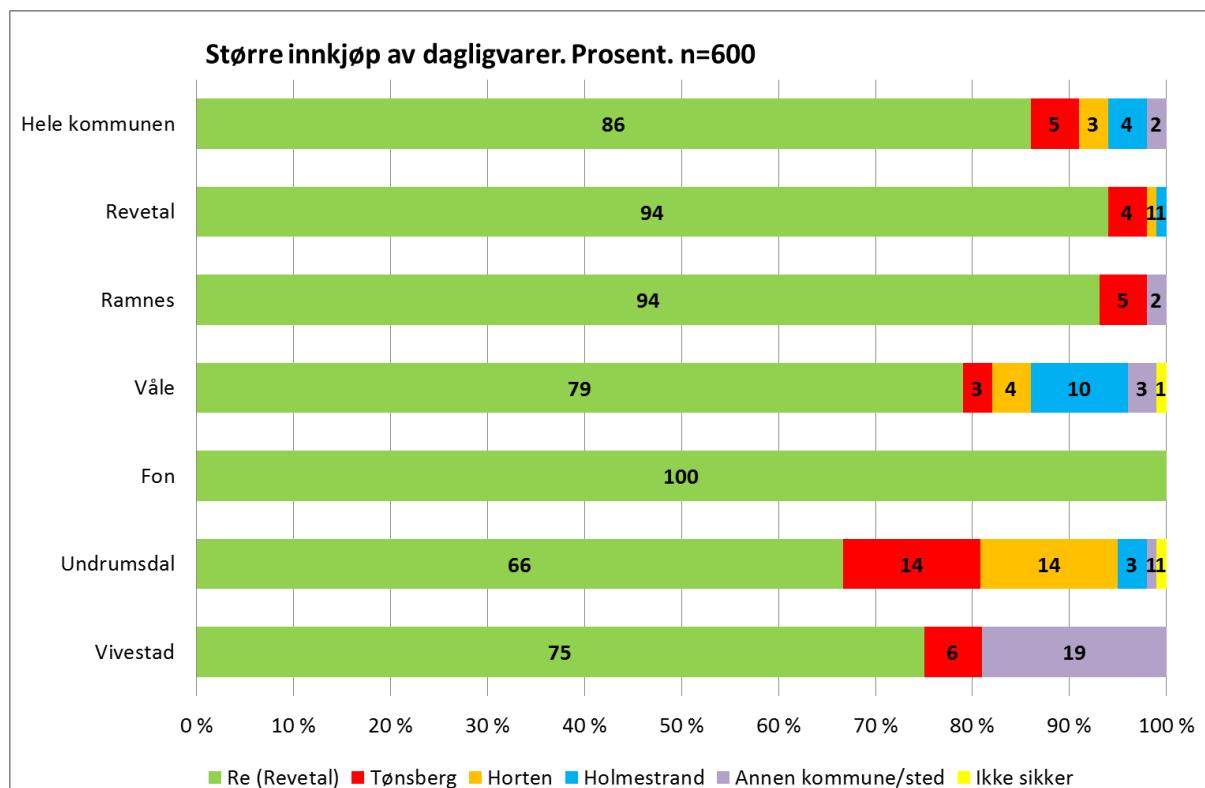
- Tallene for tilhørigheten til lokalt bostedsområde ligger høyt i alle undergrupper i befolkningen, men høyest blant de eldste og blant yrkesaktive som har sin arbeidsplass i kommunen. Tilhørigheten til lokal bostedsområde er lavest blant pendlere og innbyggere med kort botid i kommunen.
- Tilhørigheten til kommunen ligger også høyere blant eldre enn blant unge og høyere blant yrkesaktive med arbeid i kommunen enn blant pendlere. Innbyggere med kort botid i kommunen har lavest tilhørighet til Re kommune.
- Tilhørigheten til Tønsberg er overraskende lik i alle sosiale undergrupper. Det observeres tendens til litt sterkere tilhørighet blant unge enn blant eldre. Utslaget etter utdanning er mer tydelig ved at tilhørigheten til Tønsberg er sterkere blant innbyggere med høy enn med lav utdanning. Det største utslaget gjelder innbyggere med kort botid i kommunen, som har sterkere tilhørighet til Tønsberg enn de som har bodd lenge i kommunen.
- Tilhørigheten til Vestfold fylke er jevn og sterk i alle sosiale undergrupper og ser ut til å være uavhengig av både botid, pendlerstatus og andre sosiale kjennetegn ved innbyggerne.

3 Serviceadferd

I undersøkelsen er det spurt om hvor innbyggerne orienterer seg når det gjelder større innkjøp av dagligvarer, bruk av utested, cafe eller restaurant, samt bruk av kulturtilbud som ikke finnes i egen kommune. Spørsmålene har som formål å avdekke hvor innbyggerne orienterer seg på servicemarkedet, herunder retning og styrke på innbyggernes regionale tilhørighet.

Svarene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til hjemkommunen når det gjelder større innkjøp av dagligvarer. Hele 86 prosent i hele kommunen svarer at de benytter tilbud i kommunen og det er naturlig nok Revetal som handelssenter som her bidrar til uvanlig lite handelslekkasje til nabokommunene. I undersøkelsene for Sande og Svelvik lå tilsvarende andel på rundt 60 prosent. Kretstallene tyder på at Revetal samler en klar majoritet av innbyggerne i alle deler av kommunen som prioritert handelssted for dagligvarer, jf. figuren nedenfor. Det gjelder også i kretser som Vistestad og Undrumsdal.

Av øvrige bakgrunnstall går det fram at Re og Revetal er handelsstedet for dagligvarer for alle grupper av befolkningen, også de yngste under 30 år der 80 prosent svarer at de benytter tilbud i Re. Tallene tyder på at den største handelslekkasjen kan knyttes til to undergrupper i befolkningen. Det gjelder dels innbyggere med kort botid i kommunen (0-5 år), der 13 prosent svarer at de benytter tilbud i Tønsberg. Handlevanene blant disse kan antakelig forklares med hvor innflytterne i første rekke kommer fra, uten at vi har nærmere tall for det. Den andre gruppen gjelder innbyggere som har sin arbeidsplass i enten Holmestrands eller Horten, der opp mot 20 prosent svarer at de benytter tilbud der. Det er uansett lave tall og rokker ikke ved Revetals sterke posisjon på dagligvaremarkedet. Et ganske interessant funn er at pendlerne til Tønsberg har omtrent samme like sterke preferanse for Re og Revetal som andre innbyggere i Re. Det helhetlige bildet på dagligvaremarkedet preges antakelig av at Revetal også trekker kunder fra flere av omegnskommunene, men det lar seg ikke studere nærmere her.

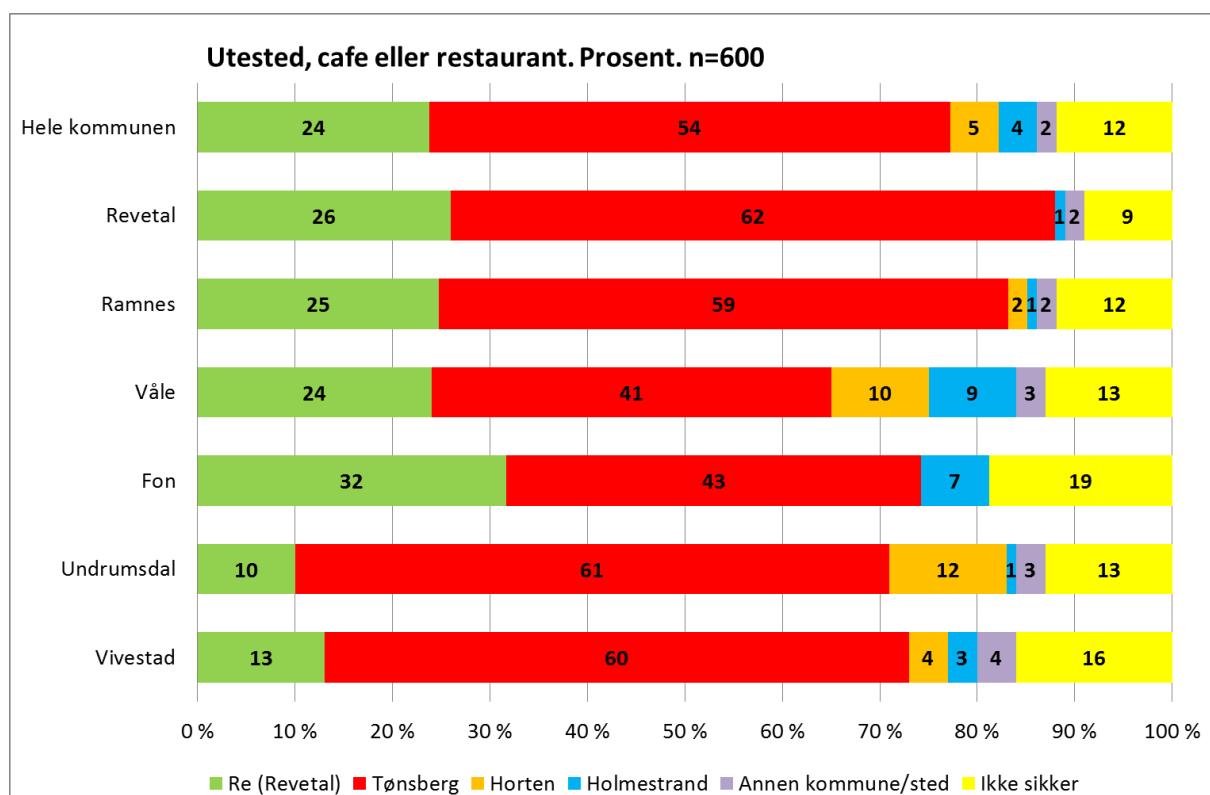

Figur 3.1 Sted eller område hvor innbyggerne i Re vanligvis gjør større innkjøp av dagligvarer. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600

Bildet er vesentlig forskjellig når det gjelder bruk av utedest, cafe eller restaurant, der bare 24 prosent av innbyggerne svarer at de vanligvis bruker tilbud i Re kommune. Tønsberg er utebyen for en majoritet av innbyggerne, mens andelen som bruker Horten og Holmestrand ligger på bare fire-fem prosent. Kretstallene rokker lite ved dette hovedbildet. Bruk av utelivstilbud i Horten og Holmestrand kommer opp i maksimalt rundt 10 prosent for de nærmeste kretsene Våle og Undrumsdal.

Av øvrige bakgrunnstall går det fram at hele 82 prosent av de unge under 30 år bruker Tønsberg i forbindelse med uteliv. Det samme gjør 70 prosent av de yrkesaktive som har sitt arbeidssted i Tønsberg. Bruk av tilsvarende tilbud i Holmestrand kommer opp i maksimalt 20 prosent blant pendlere til Holmestrand, mens tilsvarende mot Horten ligger på under 10 prosent i alle viktige undergrupper.

I undersøkelsen i Sande og Svelvik var hovedbildet ganske likt tallene for Re, men med Drammen som hovedby for uteliv. I Sande svarte 20 prosent at de brukte utetilbud i hjemkommunen, mens 50 prosent svarte Drammen. I Svelvik svarte 28 prosent hjemkommunen og 49 prosent Drammen.

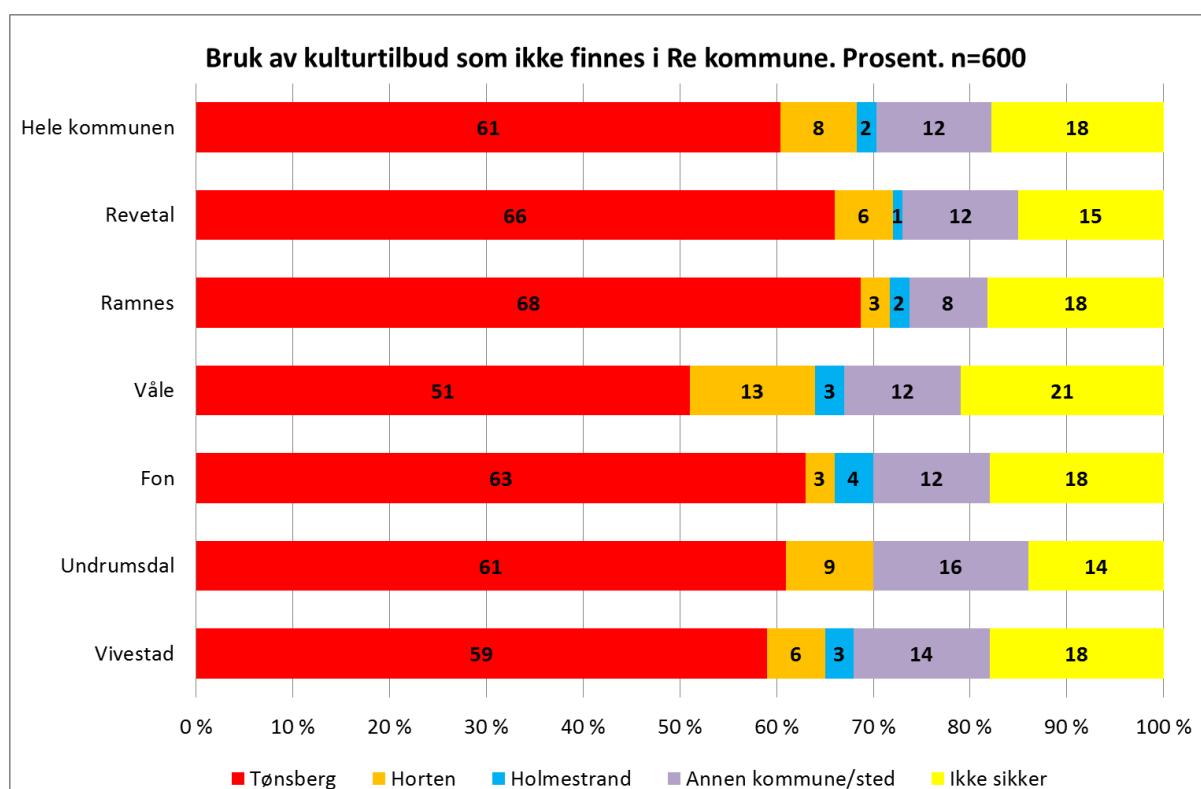

Figur 3.2 Sted eller område hvor innbyggerne i Re får dekket sine behov for utedest, cafe eller restaurant. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600

Når det gjelder kulturtilbud som ikke finnes i Re kommune, er det enda mindre tvil om hvem av byene innbyggerne forholder seg til. En majoritet på 61 prosent svarer at Tønsberg er byen når det gjelder kulturtilbud, varierende fra 51 prosent i Våle til 68 prosent i Ramnes. Bakgrunnstallene tilsier at Tønsberg står sterkt som kulturby i alle deler av befolkningen. Konkurransen fra Holmestrand og Horten kommer opp mot 10 prosent for Horten og ligger på maksimalt rundt fem prosent for Holmestrand.

I Sande og Svelvik svarte hhv. 62 og 69 prosent av innbyggerne at Drammen er byen for utnyttelse av kulturtilbud som ikke finnes i egen kommune. I Sande svarte bare 4 prosent Holmestrand eller en annen kommune i Vestfold. På kulturområdet er det dermed Tønsberg og Drammen som framstår som hovedbyer for hhv. Re og Sande, mens både Holmestrand og Horten i dag har en svak regional posisjon.

Sett i lys av oppblomstringen av Revetal som regionalt handelssenter for særlig dagligvarer, er det fullt mulig å se for seg at både Holmestrand og Horten kan ta opp kampen som regionale tjenesteytere. Både utelivs- og kulturmarkedet er dynamisk og kan være mulig å påvirke gjennom geografisk og markedsmessig mobilisering.

Figur 3.3 Sted eller område hvor innbyggerne i Re vanligvis bruker kulturtilbud som de ikke får dekket i egen kommune. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600

4 Integrasjon på arbeidsmarkedet

I undersøkelsen er alle yrkesaktive, som utgjør 427 personer, spurta om hvor egen arbeidsplass er lokalisert. Høy arbeidspendlingsrate i en bestemt retning indikerer at det er utviklet et felles bolig- og arbeidsmarkedsområde som igjen kan ha betydning for innbyggernes tilhørighet til bostedskommunen og syn på hvilken vei kommunen bør orientere seg.

Av figuren nedenfor går det fram at 40 prosent arbeider i Re kommune, mens et flertall på 60 prosent av de yrkesaktive pendler til en arbeidsplass utenfor kommunen. Pendlingen til Tønsberg dominerer og utgjør 23 prosent, varierende fra ca. 15 prosent i Fon og Våle til 33 prosent i Ramnes, jf. figuren nedenfor.

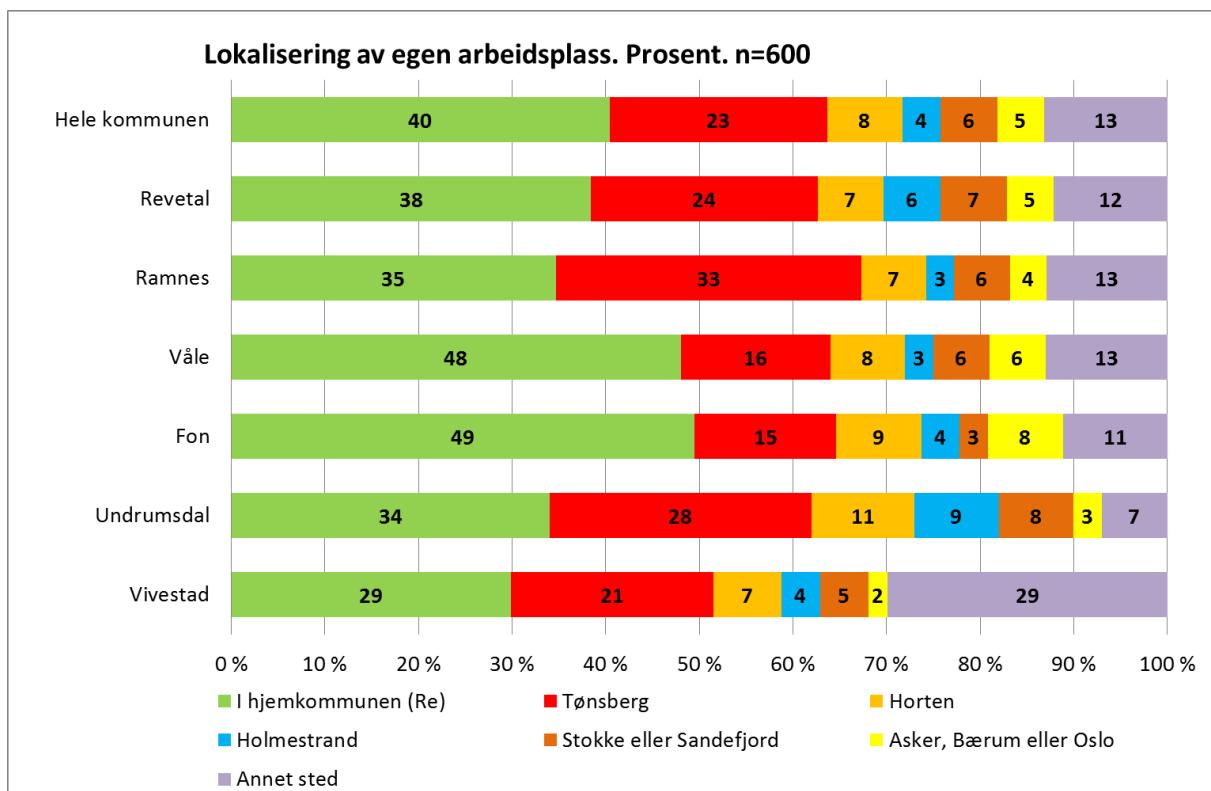
Pendlerstrømmene mot hhv. Sandefjord og Stokke, Horten, Holmestrand og innover mot Oslo ligger på rundt 5-8 prosent i hver av retningene. I kategorien «annet sted» kan det ligge andre kommuner som Andebu og Hof og kategorien inneholder også pendling til andre regioner inkl. Nordsjøen.

Hovedtallene for Re tilsier at den største pendlerstrømmen på omkring 30 prosent av de yrkesaktive går sørover mot kommuner som Tønsberg, Stokke og Sandefjord, mens i underkant av 20 prosent pendler nordover inkludert Horten. Re er dermed i dag sterkest koplet til bo- og arbeidsmarkedet rundt Tønsberg, men samtidig er kommunen delt mellom flere bo- og arbeidsmarkeder. Re er samtidig ikke blant de mest utpregede pendlerkommuner, hvor pendlerandelen til nærmeste bykommune kan ligge på over 50 prosent av de yrkesaktive.

Sande kommune har en tilsvarende profil som Re, med 35 prosent som arbeider i hjemkommunen, 31 prosent pendling mot Drammen og bare fem prosent sørover mot andre kommuner i Vestfold. I Svelvik er bildet litt mer Drammensorientering, med 34 prosent pendling til Drammen og 35 prosent som arbeider i hjemkommunen.

Det kan nevnes at Nøtterøy er Tønsbergs største pendlerkommune, med 40 prosent utpendling til Tønsberg. Nest største pendlerkommune er Stokke med 29 prosent utpendling til Tønsberg og deretter kommer Tjøme med 25 prosent og så Re med 22 prosent. Ut pendlingen for Re er her hentet fra SSBs pendlerstatistikk for 2013 og stemmer godt overens med tallene som er målt i innbyggerundersøkelsen for Re.

Det er grunn til å peke på at også bolig- og arbeidsmarkedet er dynamisk og på lang sikt avhengig av framtidig kommunikasjonsutbygging og næringsutvikling i byregionene, herunder også hva som skjer mht. framtidig mobilisering i nordre del av Vestfold.

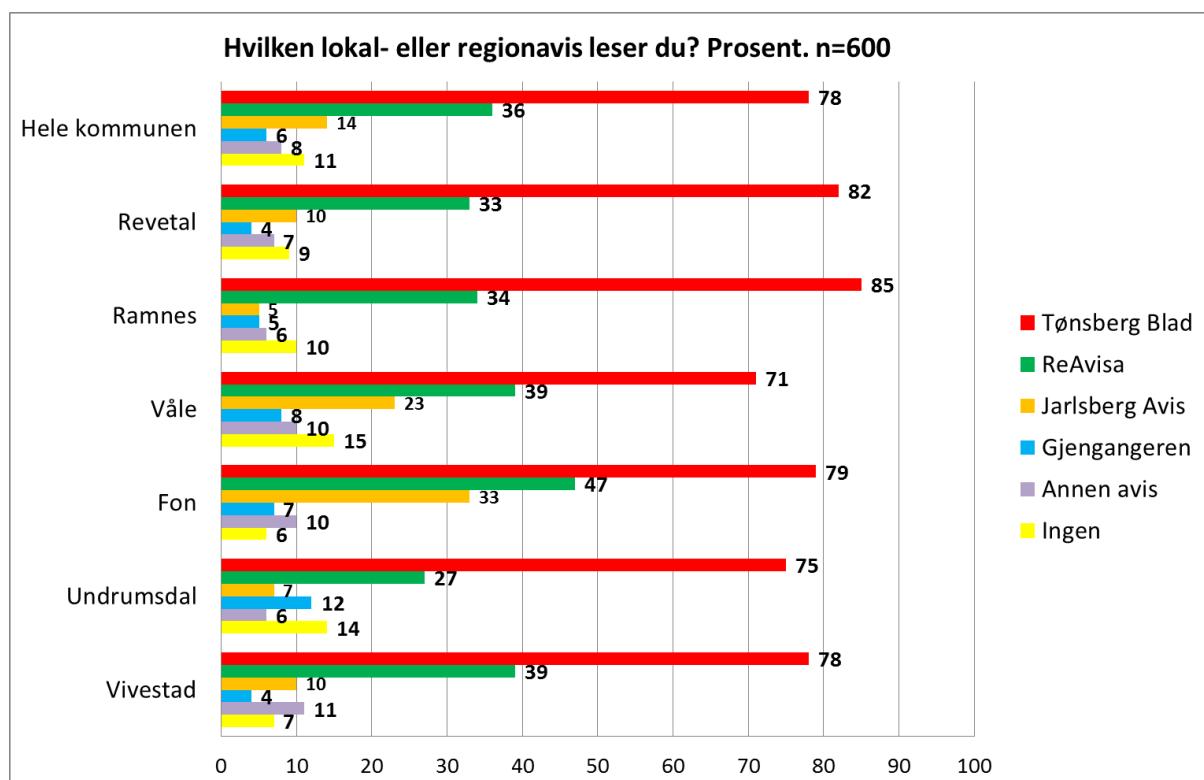

Figur 4.1 Lokalisering av egen arbeidsplass for den yrkesaktive delen av befolkningen i Re kommune. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=427.

5 Avislesing

Avislesing er en interessant indikator på geografisk tilhørighet. I undersøkelsen er det spurt om hvilken lokal- eller regionavis innbyggerne leser. Tallene tyder på at et klart flertall av innbyggerne forholder seg til Tønsberg Blad, som leses av 78 prosent av innbyggerne, dernest ReAvisa som har en leserandel på 36 prosent. I undersøkelsen svarer 14 prosent at de leser Jarlsberg Avis, seks prosent oppgir at de leser Gjengangeren og andre aviser har en leserandel på åtte prosent.

Av tallene for de ulike bostedskretsene framgår det at Tønsberg Blad står sterkt i alle deler av kommunen. Andelen som leser Tønsberg Blad varierer fra 71 prosent i Våle til 85 prosent i Ramnes. ReAvisa har en leserandel som varierer fra 27 prosent i Undrumsdal til 47 prosent i Fon. Jarlsberg avis har en leserandel varierende fra fem prosent i Ramnes til 33 prosent i Fon. Tallene for Fon er imidlertid usikre som følge av liten utvalgstørrelse. Gjengangeren har størst leserandel i Undrumsdal med 12 prosent.

Figur 5.1 Andel av innbyggerne i Re som oppgir at de leser ulike lokal- og regionaviser. Flere svar mulig. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600.

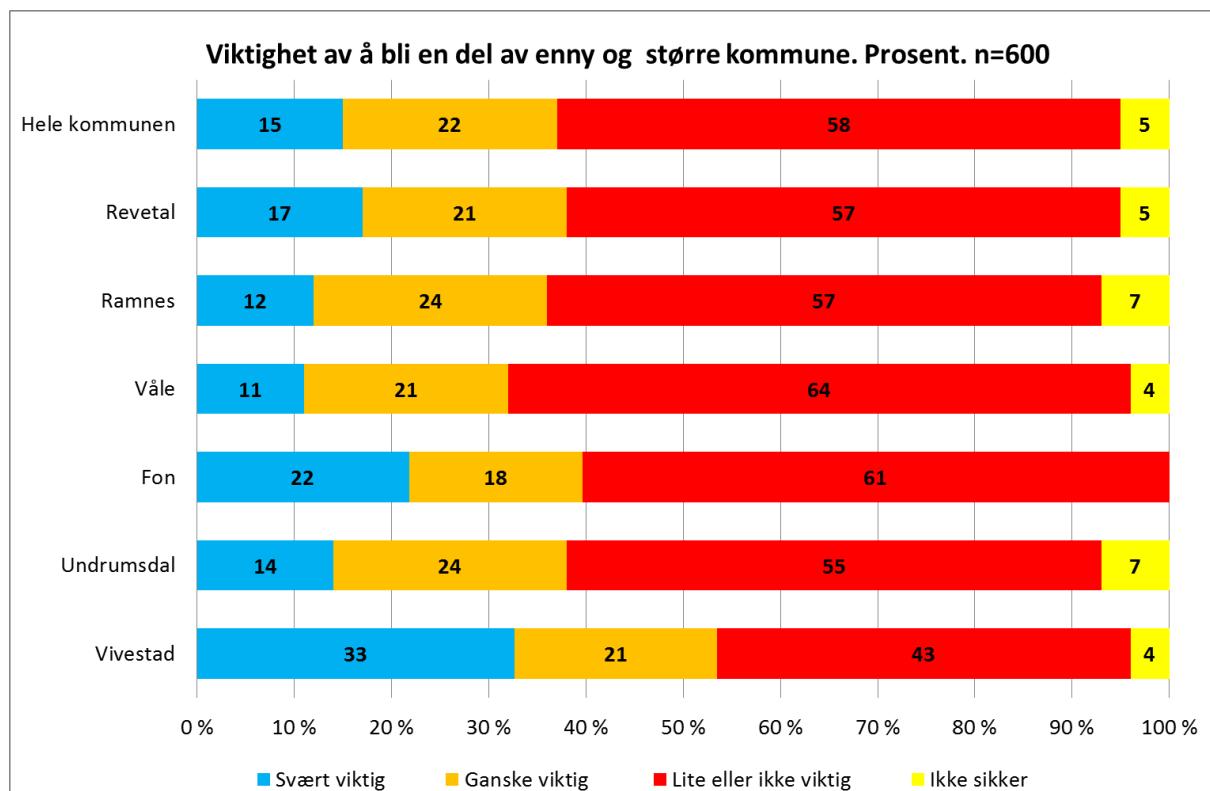
6 Viktighet av å bli en del av en større kommune

For å få et bilde av reform- og endringsvilje blant innbyggerne er det spurt om viktigheten av at Re blir del av en ny og større kommune i framtiden.

En andel på 37 prosent svarer at de ser på en slik endring som svært eller ganske viktig, mens et flertall på 58 prosent svarer at det er lite eller ikke viktig (5 prosent usikre). Innbyggerne i Vivestad skiller seg ut ved at 54 prosent ser det som viktig at det skjer en endring, mens tallene for de øvrige kretsene er ganske like. Litt avvikende tall for Fon må vurderes med forsiktighet som følge av lite utvalg i denne kretsen.

I bakgrunnstallene finner vi kun små forskjeller etter kjønn, alder og utdanning. Tallene inneholder tendenser til at spørsmålet vurderes som litt mer viktig blant innbyggere med høy enn med lav utdanning. Vi ser også at spørsmålet vurderes som litt mindre viktig blant de yngste under 30 sammenliknet med øvrige aldersgrupper. Yrkesaktivitet og botid slår lite ut.

På tilsvarende spørsmål i Svelvik svarte tre fjerdedeler av innbyggerne at de så det som svært eller ganske viktig å bli en del av en ny og større kommune. Tilsvarende spørsmål ble ikke stilt i Sande.

Figur 6.1 Vurdering av viktighet av å bli en del av en ny og større kommune i framtiden. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600

7 Geografisk orientering av kommunen

For å kartlegge hvor innbyggerne mener at Re kommune bør orientere seg ble følgende betingede spørsmål stilt: *Dersom kommunesammenslutning blir aktuelt, hvilket av følgende alternativer bør Re kommune etter din oppfatning velge?* På spørsmålet var det mulig å svare 1)Re, Hof og Holmestrand 2)Re og Horten, Re 3)Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme, samt løsninger der andre kommuner inngår. De som svarte andre konstellasjoner, ble stilt oppfølgingsspørsmål om hvilke kommuner som i så fall bør inngå.

På hovedspørsmålet svarer 43 prosent Re, Holmestrand og Hof, åtte prosent peker på Re og Horten, 17 prosent på Re, Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme, mens 21 prosent peker på løsninger der andre kommuner inngår. En andel på 11 prosent svarer at de er usikre på spørsmålet.

Nærmere analyse av de 21 prosent som peker på andre løsninger gir følgende resultat, regnet som andel av alle spurte i hele kommunen:

- 3 prosent peker på kun Re og Andebu
- 2 prosent peker på kun Re og Tønsberg
- 3 prosent peker på Re, Hof og Andebu
- 1 prosent peker på Re, Hof, Holmestrand og Horten
- 1 prosent peker på Re, Hof, Holmestrand og Andebu
- 7 prosent peker på andre konstellasjoner
- 3 prosent peker på alle kommunene i Vestfold
- 1 prosent ubesvarte

Hovedtallene for hele kommunen tyder dermed på at det er en klar preferanse for 3k-alternativet sammen med Holmestrand og Hof dersom kommunesammenslutning skulle bli aktuelt. Tar vi med de som peker på Andebu og Horten i tillegg til 3k, samt en mindre landkommune sammen med kun Andebu eller Hof og Andebu, er det et flertall i befolkningen på 53 prosent som ikke prioriterer løsning mot Tønsberg. Den samlede støtten til Tønsberg som retningsvalg ligger på 20 prosent, når vi tar hensyn til at noen ser for seg en løsning med kun Tønsberg og Re samt at noen få nevner eksempler på andre konstellasjoner der Tønsberg inngår.

Kretstallene tilsier at 3k-alternativet sammen med Hof og Holmestrand får størst tilslutning som retningsvalg i alle deler av kommunen, med unntak for Vivestad. Som ventet anses 3k-alternativet som et mer naturlig veivalg i de nordre kretsene Fon og Våle sammenliknet med i de sørlige kretsene Ramnes, Revetal og Undrumsdal.

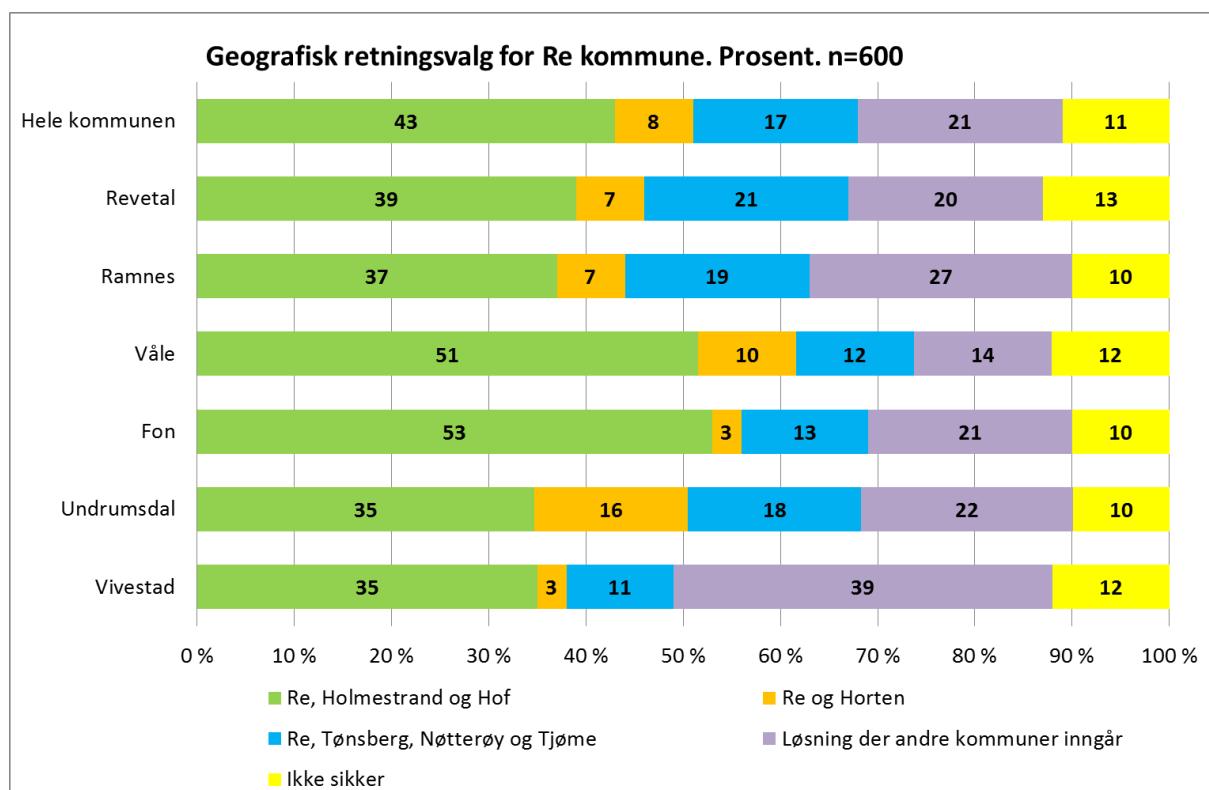
Vi finner det litt overraskende at ikke tallene for Ramnes og Revetal er mer preget av Tønsbergorientering sammenliknet med resten av kommunen. Vi merker oss videre at Horten står relativt svakt som retningsvalg også i Undrumsdal som er den nærmeste kretsen, der 16 prosent peker på Re og Horten som alternativ.

Når det gjelder Vivestad, tilsier undersøkelsen at innbyggerne er delt mellom 3k og et sørlig retningsvalg sammen med Andebu. En andel på 35 prosent av innbyggerne i Vivestad peker på 3k som ønsket retningsvalg, noen få peker på Tønsberg og Horten, mens 39 prosent peker på andre løsninger. Blant de som har svart andre løsninger i Vivestad, har nesten alle pekt på en løsning sammen med Andebu, mens noen også ser for seg en løsning som involverer Hof. Regnet vi om til hele utvalget for Vivestad er det omtrent like mange som ønsker 3k-alternativet som en løsning sammen med Andebu.

Det er grunn til å tro at Andebus retningsvalg og pågående forhandlinger om sammenslutning med Stokke og Sandefjord kan ha påvirket innbyggernes oppfatninger i Vivestad. Det kan hevdes at Vivestad vil bli en utkant i en evt. kommune der Re, Holmestrand og Hof går sammen, men antakelig vil Vivestad bli en enda større utkant i SAS-alternativet (Sandefjord, Andebu og Stokke). En kommunesammenslutning mellom SAS-kommunene kan tenkes å aktualisere en løsning der Høyjord nord i Andebu overføres til Re. Ut fra rene geografiske betraktninger framstår det som den mest naturlige løsningen. I så fall vil Vivestad og Høyjord til sammen kunne utgjøre en tyngre og mer helhetlig krets innenfor en evt. ny og større landkommune sammen med Re, Hof og Holmestrand.

For Vivestad kan det også pekes på at undersøkelsen tyder på at innbyggerne har en minst like sterk tilhørighet til Re som til Andebu, jf. figur 2.2 i kap.2. Tallene for arbeidsplasslokalisering og serviceadferd tyder på at innbyggerne i Vivestad i sterkere grad trekkes mot Revetal og Re, framfor Andebu og Stokke. Svarene på neste spørsmål om grenseregulering tilslirer at det i dag flere som heller i retning av å følge hovedretningen for Re kommune, framfor grenseregulering med sikte på overføring sørover mot Andebu.

Bakgrunnstallene tyder på at 3k-alternativet står svakere blant de unge under 30 år sammenliknet med øvrige aldersgrupper. Blant de unge peker 29 prosent på Re, Holmestrand og Hof, 27 prosent på en løsning sammen med Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme, mens fem prosent ser for seg Re og Horten og 23 prosent mener det finnes andre konstellasjoner (15 prosent usikre).

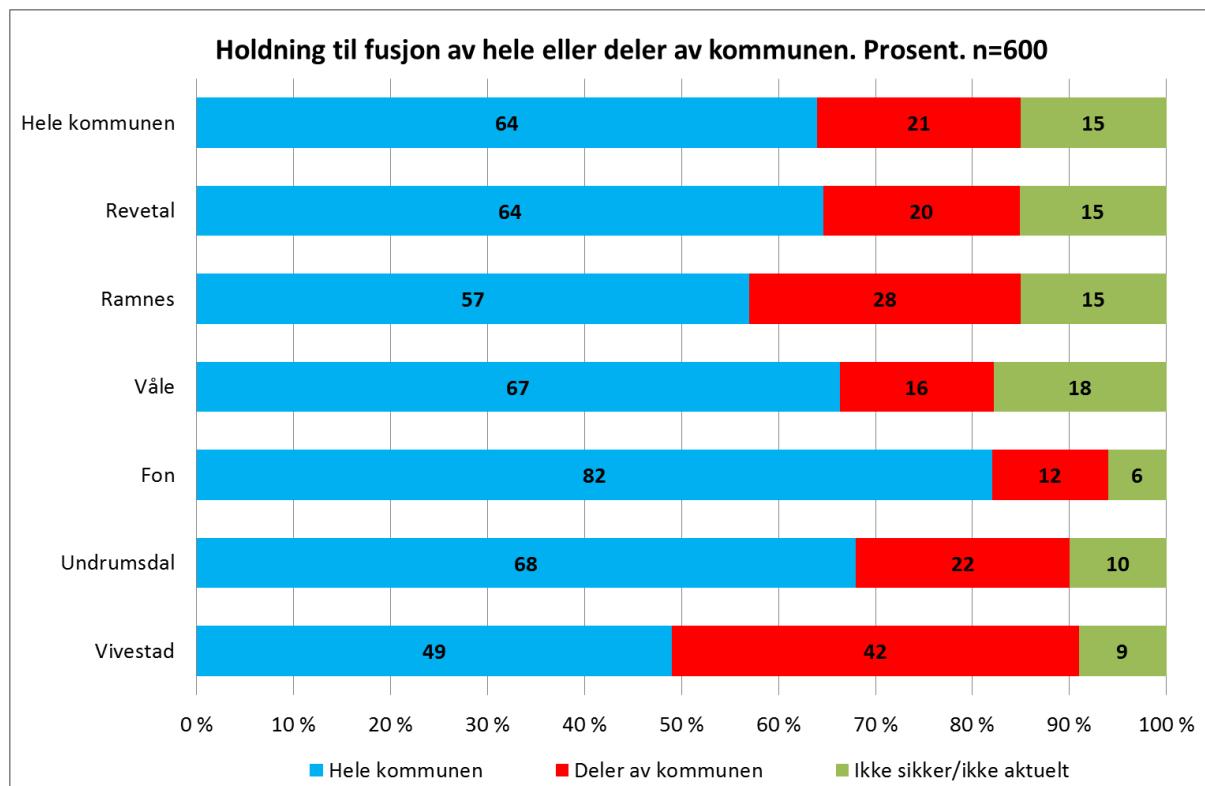
Figur 7.1 Vurdering av geografisk retningsvalg for Re kommune dersom kommunesammenslutning blir aktuelt. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600

8 Behov for grenseregulering

Følgende spørsmål ble stilt til alle som har deltatt i undersøkelsen: *Ved en kommunesammenslutning, mener du da at det er mest naturlig at hele Re kommune slås sammen med andre kommuner, eller mener du at kommunen bør grensereguleres eller deles?*

På spørsmålet svarer et flertall på 64 prosent at hele kommunen bør inngå i en evt. sammenslutning, mens 21 prosent ser behov for grenseregulering eller deling av kommunen. Andelen som mener det er behov for grenseregulering eller deling ligger på 42 prosent for Vlivestad som må antas å være den kretsen hvor dette kan være mest aktuelt. Det er imidlertid grunn til å merke seg at 49 prosent av de spurte i Vlivestad, mener at det ikke er behov for grenseregulering. I alle øvrige kretser er det et flertall av innbyggerne som ønsker at hele Re skal holdes samlet ved en evt. kommunesammenslutning. I Ramnes er det 28 prosent som ser behov for grenseregulering, men også her pekes det på Vlivestad, jf. nærmere omtale nedenfor.

I et eget oppfølgingsspørsmål til alle som svarte at grenseregulering kan være aktuelt, ble det spurta om hvilket geografisk område eller del av kommunen man tenkte på. Av 139 personer som svarte på spørsmålet, pekte 46 prosent på Vlivestad, 13 prosent på Våle, ni prosent på Ramnes, fire prosent på Undrumsdal og 28 prosent på andre eller kryssende områder, inkludert noen ubesvarte. Regner vi dette om til andel av alle spurte i kommunen, er det 11 prosent som konkret peker på behov for grenseregulering for Vlivestad, men kun noen få prosent peker på at dette kan være aktuelt for Våle, Ramnes eller Undrumsdal. Det kan ut fra dette konkluderes med at et stort flertall av innbyggerne mener at Re bør opptre som en samlet geografisk enhet ved en evt. kommunesammenslutning. Som påpekt i avsnittet om geografisk retningsvalg ovenfor kan det snarere være spørsmål om ikke Re bør utvides med Høyjord dersom Andebu vedtar sammenslutning med Stokke og Sandefjord.

Figur 8.1 Holdning til fusjon av hele eller deler av kommunen ved kommunesammenslutning. Tall for hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600.

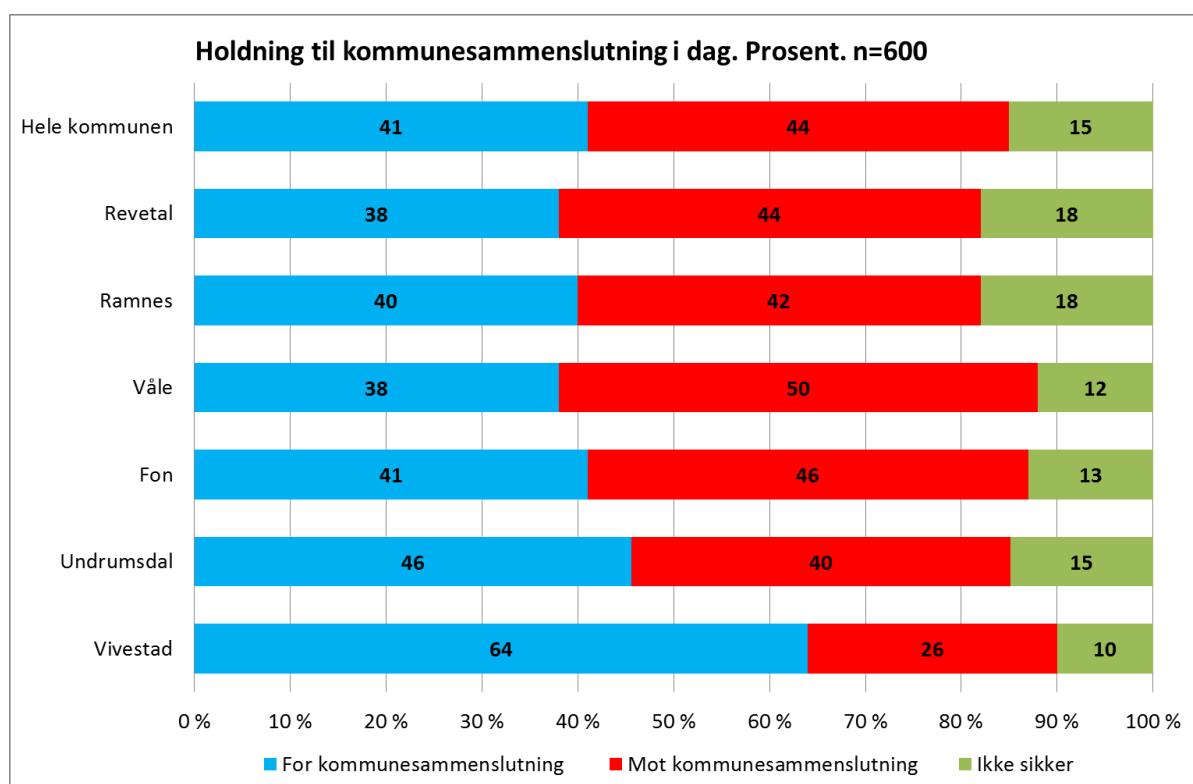
9 Holdning til kommunesammenslutning

I undersøkelsen ble alle stilt følgende spørsmål: *Er du for eller imot kommunesammenslutning av Re kommune i dag?* Svarene tyder på at innbyggerne pr. dato er delt i spørsmålet.

I undersøkelsen svarer 44 prosent at de er imot kommunesammenslutning, 41 prosent er for og 15 prosent er usikre på spørsmålet. I Vivestad er det et klart flertall for kommunesammenslutning, mens i Undrumsdal er det flere som er for enn som er imot sammenslutning. I alle øvrige kretser er bildet delt med sterkest motstand i Våle der 50 prosent av innbyggerne er imot kommunesammenslutning.

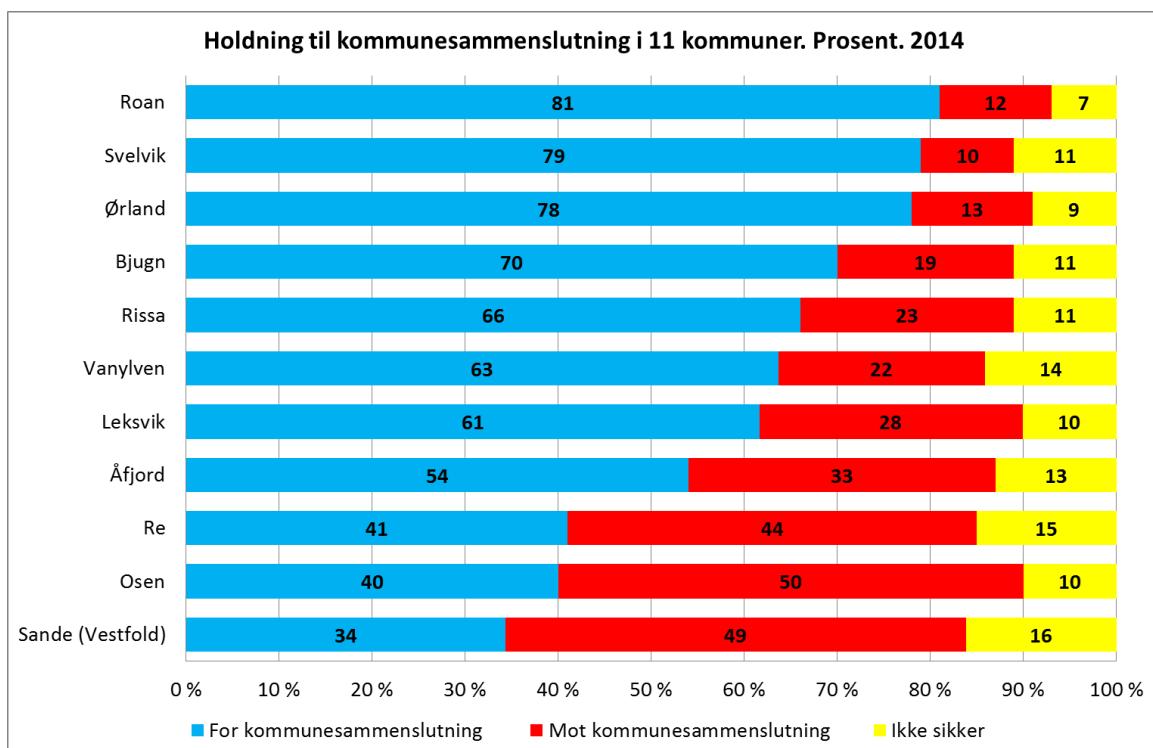
Av øvrige bakgrunnstall går det fram at andelen som er imot kommunesammenslutning er høyere blant de unge under 30 år enn blant de øvrige aldersgruppene. Blant de unge svarer 51 prosent at de er imot, 35 prosent for og 14 prosent usikre. Tilsvarende mønster ble også funnet blant de unge i Sande kommune.

Vi finner videre at kvinner (48 prosent imot/34 prosent for) er mer skeptiske enn menn (41 prosent imot/47 prosent for). Bakgrunnstallene tyder også på en utdanningseffekt ved at innbyggere med høy utdanning i større grad er for kommunesammenslutning enn innbyggere med lav utdanning. Innbyggere som er pendlere og innbyggere med kort botid i kommunene er også i større grad tilhengere av kommunesammenslutning, sammenliknet med andre grupper.

Figur 6.1 Innbyggernes holdning til kommunesammenslutning i dag. Hele kommunen og kretsvis fordeling. Prosent. n=600.

NIVI og Respons har så langt i 2014 gjennomført undersøkelser om innbyggernes tilhørighet og geografisk retningsvalg for 11 kommuner. Undersøkelsene omfatter til sammen 4374 spurte. I alle tilfeller er det stilt et likelydende spørsmål om holdning til kommunesammenslutning i dag. Målingene har form av nullpunktmalinger der innbyggerne i de fleste tilfeller vurderer spørsmålet ut fra generell debatt og ikke utredninger av konkrete alternativer. I målingene er det flertall for kommunesammenslutning i åtte av 11 kommuner, tilnærmet dødt løp i én kommune og flertall mot kommunesammenslutning i to kommuner. Målingene dokumenterer en betydelig endringsvilje blant innbyggerne, jf. figuren nedenfor.

Figur 6.2 Innbyggernes holdning til kommunesammenslutning i 11 kommuner. Prosent.
Kilde: NIVI og Respons 2014.